

ผลสำเร็จการบริหารงานองค์การตามหลักธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ตามความคิดเห็นของประชาชน ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี

The Good Governance Success of Subdistrict Administration of
Pathum Thani Province according to the Opinionsof People
in the Provincial Level

พรราวพิชชา เถลิงพล

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

Praopitcha Thalerngpol

Ph.D. P.A Doctor of Philosophy in Public Administration, Western University
nok1243@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ประชากรในการศึกษา คือ ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 400 คน โดยคำนวณจากสูตรของทาโรยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยมีสถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่า t-test และค่า F-test ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสำเร็จของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85
2. ข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนที่มีความคิดเห็นต่อผลสำเร็จของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ระหว่าง 30-39 ปี มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท
3. ผลการเปรียบเทียบผลสำเร็จของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีโดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระดับรายได้ พบว่าโดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อประโยชน์ต่อประชาชนควรมีการปฏิบัติงาน โดยเน้นตอบสนองความต้องการของประชาชนเป็นหลัก เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนควรใช้เวลาในการปฏิบัติงานที่เหมาะสม ไม่เลือกปฏิบัติ และควรคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมเสมอ พร้อมทั้งควรมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เสนอความคิดเห็นในการแก้ปัญหาในทุกด้าน ๆ ต่อไป

คำสำคัญ : หลักธรรมาภิบาล การบริหารงาน ผลสำเร็จ

Abstract

The studied population were people living in administrative areas of the Pathum Thani Provincial Administrative Organization. The samples were 400 which number was calculated by Taro Yamane's formula and were selected by random sampling. Data was collected by questionnaire and analyzed by using t-test and F-test. The findings of research indicated that:

1. Achievement of administration by adhering good governance principle, the overall was at the high level with mean = 3.85.

2. General information of the samples, most of them were male, aged between 30-39 years old, received diploma, worked in agricultural sector, and received income less than 10,000 Baht.

3. Comparison of achievement of administration by adhering good governance principle by demographic characteristics such as sex, age, education, occupation, and income. There was no statistical difference.

The results of this research suggested that the administration should respond more to the people's needs to enhance their satisfaction, provide equal chance to all people, take more social responsibility, and also open an opportunity to people to give their opinions for solving related problems.

Keywords : Good Governance, Administration, Achievement

บทนำ

องค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งเป็นการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่เชิดชูในปัจจุบันนี้ได้มีการปรับปรุงแก้ไขและวิวัฒนาการมาตามลำดับ โดยจัดให้มีสภาจังหวัดขึ้นเป็นครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2476 ตามความในพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 ฐานะของสภาจังหวัดตามพระราชบัญญัตินี้ มีลักษณะเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาหารือแนะนำแก่กรมการจังหวัด(ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการจังหวัดในการบริหารราชการแผ่นดินในจังหวัด โดยในปัจจุบันได้บัญญัติมาตราต่างๆที่สัมพันธ์สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลกล่าวคือการกำหนดสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจของฝ่ายรัฐบาลที่จะทำการใดๆมีการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐโดยประชาชนและองค์กรอิสระที่ตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญทั้งนี้เพื่อจะนำไปสู่การลดปัญหาการทุจริตที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังของประเทศไทย การสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (good governance) สำหรับสังคมไทยโดยเน้นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของภาครัฐมากขึ้นภาครัฐมีการบริหารการปกครองที่โปร่งใสสามารถตรวจสอบโดยประชาชนได้มากขึ้นระบบราชการถือเป็นส่วนที่มีหน้าที่สำคัญในการที่จะนำนโยบายของรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติด้วยจุดมุ่งหมายดังกล่าวจึงทำให้รัฐบาลมุ่งที่จะให้มีการปฏิรูประบบราชการอย่างจริงจังเกิดขึ้นเพื่อให้การปฏิบัติงานของส่วนราชการตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศและให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในการบริหารราชการและการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการนี้ต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นประโยชน์เพื่อความสุขของประชาชนเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐอย่างมีประสิทธิภาพเกิดความคุ้มค่าในเชิงภาครัฐลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เกินความจำเป็นและที่สำคัญคือประชาชนจะต้องได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการรวมทั้งมีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาวิจัยเรื่อง "ผลสำเร็จการบริหารงานองค์การตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ตามความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี" เพื่อพัฒนาให้สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของภาครัฐมากขึ้นเพื่อความสุขของประชาชนเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง "ผลสำเร็จการบริหารงานองค์การตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ตามความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี" โดยผู้วิจัยขอนำเสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาผลสำเร็จการบริหารงานองค์การตามหลักธรรมาภิบาลในองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า
2. เพื่อศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนที่มีความคิดเห็นต่อผลสำเร็จการบริหารงานองค์การตามหลักธรรมาภิบาลในองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และระดับรายได้
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรค พร้อมทั้งข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากผลสำเร็จการบริหารงานองค์การตามหลักธรรมาภิบาลในองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีอีกทั้งพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลสู่ความยั่งยืนต่อไป

สมมติฐานการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐาน โดยขอเสนอต่อไปนี้

1. ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลในเรื่องเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผลสำเร็จการบริหารงานองค์การตามหลักธรรมาภิบาลในองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่าแตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลในเรื่องอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผลสำเร็จการบริหารงานองค์การตามหลักธรรมาภิบาลในองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่าแตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลในเรื่องอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผลสำเร็จการบริหารงานองค์การตามหลักธรรมาภิบาลในองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่าแตกต่างกัน

4. ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลในเรื่องระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อผลสำเร็จการบริหารงานองค์การตามหลักธรรมาภิบาลในองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่าแตกต่างกัน

5. ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลในเรื่องระดับรายได้แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผลสำเร็จการบริหารงานองค์การตามหลักธรรมาภิบาลในองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่าแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การทำวิจัยเรื่อง ผลสำเร็จการบริหารงานองค์การตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ตามความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่ในองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีโดยประชากรที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 1,528,567คน (ข้อมูลจากสถิติประชากรตามทะเบียนราษฎรจังหวัดปทุมธานี, 2559) กลุ่มตัวอย่าง : ได้จากการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการคำนวณตามสูตรของ ทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) สามารถระบุจำนวนตัวอย่าง 400 คน โดยการออกแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสุ่มตัวอย่างโดยอาศัยความบังเอิญ (Accidental Sampling) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับแบบสอบถามปลายปิด โดยใช้ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้การทดสอบ t-test ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย เพื่อวิเคราะห์หาค่าแปรกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ในกรณีที่ทราบความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม การทดสอบ F -Test ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way-Analysis of Variance)

สรุปผลการวิจัย

การนำเสนอสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยขอนำเสนอเป็นภาพรวม และข้อสรุปผลการวิจัยที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ ตามลำดับดังนี้

1. ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ระหว่าง 30-39 ปี มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท

2. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในความคิดเห็นประชาชนในองค์การบริหารส่วนจังหวัดนันทบุรีโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 สำหรับผลการพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยตามเกณฑ์ในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลได้ดังนี้ ด้านหลักความคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 รองลงมา ด้านหลักคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 ด้านหลักความโปร่งใส มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 ด้านหลักความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 ด้านหลักการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 และด้านหลักนิติธรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผลสำเร็จการบริหารงานองค์การตามหลักธรรมาภิบาลในองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระดับรายได้ พบว่า โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้าน ได้แก่ ด้านนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง "ผลสำเร็จการบริหารงานองค์การตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ตามความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี" โดยผู้วิจัยได้อภิปรายผลโดยพิจารณาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

ผลการศึกษาในระดับผลสำเร็จการบริหารงานองค์การตามหลักธรรมาภิบาลในองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สำหรับผลการพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยตามเกณฑ์ในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลได้ดังนี้ ด้านหลักความคุ้มค่า รองลงมา ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักนิติธรรม ตามลำดับ ซึ่งอภิปรายผลเป็นรายด้านได้ดังนี้

ด้านหลักนิติธรรม พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ข่าวสาร ข้อบัญญัติ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประชาชน ทราบ อีกทั้งมีการปรับปรุง กฎ ระเบียบให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ มีการเปิดเวทีประชาคม มีการทำประชาพิจารณ์ให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น เป็นผลให้มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัทรมาศ จริยเวชวัฒนา (2547) ศึกษาเรื่องการบริหารการจัดการของเทศบาลตำบลบ้านฉางตามหลักธรรมาภิบาลในการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษากระบวนการในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารของเทศบาลตำบลบ้านฉางผลการศึกษา พบว่า การบริหารการจัดการของเทศบาลตำบลบ้านฉางตาม หลักธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลบ้านฉางได้จัดทำโครงการตามนโยบายและเทศบัญญัติในด้านต่างๆ และรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากประชาชนเพื่อหาจุดยืนและแนวทางร่วมกัน พบว่า ยังประสบปัญหาในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานการทำงานในเทศบาลยังไม่เป็นระบบ โดยพนักงานส่วนหนึ่งยังคงยึดติดกับระบบงานแบบเก่า ไม่ยอมรับระเบียบกฎเกณฑ์ใหม่ๆ ทางด้านกระบวนการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารเทศบาลตำบลบ้านฉาง พบว่าเทศบาลตำบลบ้านฉางมีความเสมอภาค และกระจายการพัฒนาอย่างทั่วถึงไม่มีการเลือกปฏิบัติและได้จัดตั้งคณะกรรมการชุมชนร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาและในเรื่องของการจัดซื้อจัดจ้าง กระบวนการต่างๆ ส่วนใหญ่มีความเปิดเผยตรงไปตรงมา พบว่ามีปัญหาในเรื่องของคณะกรรมการชุมชนที่ได้รับการแต่งตั้งเข้ามานั้น บางคนไม่เห็นแก่ประโยชน์ของชุมชน แต่เข้ามาเพื่อหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง ดังนั้นจึงเสนอให้ผู้บริหารของเทศบาลเร่งปรับโครงสร้างและระบบงานต่างๆ ให้สอดคล้องกับการบริหารการจัดการตามหลักธรรมาภิบาลในด้านนิติธรรมที่ว่า การตรากฎหมายที่ถูกต้องเป็นธรรม การบังคับให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม อันจะทำให้สังคมยินยอมพร้อมใจกันปฏิบัติตามกฎหมาย และข้อบังคับ เหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่อำนาจอใจหรืออำนาจของตัวบุคคลและนำกฎระเบียบการบริหารงานของเทศบาลมาบังคับใช้ให้เป็นมาตรฐาน เพื่อเป็นการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน

ด้านหลักคุณธรรม พบว่าโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะมีการปฏิบัติอยู่ในศีลธรรมกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีในสังคม เจ้าหน้าที่ที่มีการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรมบนพื้นฐานของศีลธรรม โดยการบริหารงาน เน้นหลักการบริการประชาชนต้องมาก่อน เป็นผลให้มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ

เบญจวรรณ วันดีศรี (2546: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาความเป็น ธรรมชาติของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด ผลวิจัยพบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ดมีธรรมชาติในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความมีประสิทธิภาพ ด้านความรับผิดชอบ ด้านคุณธรรม ด้านนิติธรรม มีธรรมชาติในระดับสูง ส่วนด้านความโปร่งใส ด้านการมีส่วนร่วม มีธรรมชาติต่ำ สำหรับปัจจัยต่างๆ ซึ่งได้แก่ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และความรู้ความเข้าใจในการปกครองด้วยหลักธรรมาภิบาล ผลการวิจัยพบว่ามี ความสัมพันธ์กับธรรมชาติของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลขณะที่อายุ ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับธรรมชาติของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลใน จังหวัดร้อยเอ็ด

ด้านหลักความโปร่งใส พบว่าโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เป็นเพราะผู้บริหาร ได้ดำเนินงานเป็นไปตามระเบียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบแผนงาน, โครงการต่าง ๆ และการใช้งบประมาณฯ ได้ มีนโยบายการบริหาร เหมาะสมกับโครงสร้างองค์กรและง่ายต่อการปฏิบัติ อีกทั้ง มุ่งประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนเป็นหลัก และมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณะชน ด้วยความถูกต้องตรงกับความเป็นจริง เป็นผลให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ งานวิจัยของรหัส แสงผ่อง (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษากระบวนการบริหารการพัฒนา ท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลของกรมการบริการและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วน ตำบลในจังหวัดจันทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการบริหารพัฒนาท้องถิ่น ตามหลักธรรมาภิบาลของกรมการบริการและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และ เปรียบเทียบ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ของ กรมการบริการและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนครั้งที่เข้ามาดำรงตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล กับกระบวนการบริหาร พัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า กรมการบริการและสมาชิกสภาองค์การ บริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี มีกระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลัก ธรรมชาติอยู่ในระดับมาก โดยมี "กระบวนการบริหารพัฒนาท้องถิ่นตามหลักคุณธรรม" มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ "กระบวนการบริหารพัฒนาท้องถิ่นตามหลักความคุ้มค่า" สำหรับค่าเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุดคือ "กระบวนการบริหารพัฒนาท้องถิ่นตามหลักความรับผิดชอบ" กรมการบริการและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ตำแหน่งของกรมการบริการและ

สมาชิกสภา จำนวนครั้งที่เข้ามาดำรงตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล และระดับชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกันมีกระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติกล่าวโดยสรุป ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการวางแผนพัฒนาตำบลของคณะกรรมการบริหาร อบต. คือ การได้รับข้อมูลข่าวสาร การได้รับการฝึกอบรม ประสบการณ์ด้านการเมือง การประสานงานภายในคณะกรรมการบริหาร อบต. การประสานงานกับหน่วยงานอื่นและความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และการวางแผน นอกจากนี้ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสุขาภิบาล ได้แก่ ระดับการศึกษา รายได้ อายุระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ความเข้าใจในวัตถุประสงค์และหน้าที่ การได้รับการฝึกอบรมความเพียงพอด้านทรัพยากร ความสามารถของประธานกรรมการการประสานงานของคณะกรรมการสุขาภิบาลและความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการ

ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในนโยบายการพัฒนาชุมชน และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นผลให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรัชย์ นาทองไชย (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องสภาพการบริหารงานของคณะเทศมนตรี ตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลธัญญา อำเภอมลกลายจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลของการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งที่มาจากบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลธัญญาและประชาชนในเขตเทศบาล ต่างมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าคณะเทศมนตรีบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลและต่างพอใจเห็นด้วยที่คณะเทศมนตรี นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงาน ในหลักนิติธรรม มีการออกกฎหมายระเบียบข้อบังคับ มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ของประชาชน โดยความเสมอภาคถูกต้องรักษาประโยชน์ของส่วนรวมในหลักความโปร่งใส มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2540 โดยติดประกาศ ประชุมชี้แจงผ่านหอกระจายข่าวเสียงตามสาย และวารสาร ในหลักการมีส่วนร่วม มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา การจัดซื้อ-จัดจ้าง การประชุมสภาเทศบาล การเสนอออกกฎหมายข้อบังคับ หลักความรับผิดชอบมีการให้บริการที่มีคุณภาพเป็นธรรม ทัวถึง และหลักความคุ้มค่าโดยการปฏิบัติกิจกรรมตามลำดับความสำคัญก่อน-หลังการจัดซื้อ-จัดจ้าง เป็นไปด้วยความประหยัด มีการแต่งตั้งกรรมการตรวจสอบการใช้งบประมาณโดยสรุป การบริหารงานของคณะเทศมนตรีตามหลักธรรมาภิบาล เทศบาลตำบลธัญญาโดยรวมเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ไม่ว่าจะเป็นการบริหารจัดการในเรื่องของ

เงิน คน วัสดุสิ่งของทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด และทางคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลัญญา และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการศึกษามาบริหารงานในองค์กรของตนเองให้เกิดความเข้มแข็ง ต้องมีการพัฒนาบุคลากร ประชาชน และองค์กรอื่น ๆ ในชุมชนไปพร้อม ๆ กันให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสร้างกลไกการตรวจสอบและการทำงานที่ประสานเชื่อมโยงให้การสนับสนุนซึ่งกันและกันเพื่อการบริหารงานจะได้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ทุกประการ และเกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชน

ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะองค์การ มีการจัดให้มีบริการสาธารณะอย่างมีคุณภาพและทั่วถึง ทั้งในและนอกสถานที่ พร้อมทั้งมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบรับแจ้งเหตุและประสานการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการบริการสาธารณะ ผู้บริหาร มีการยอมรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนและนำมาปรับปรุงแก้ไขในการบริหารงานอยู่เสมอ เป็นผลให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เป็นผลให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริวิภา ศรีปลั่ง (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาตัวชี้วัดธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของสำนักงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของสำนักงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านสุขภาพอาหาร ด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ในแต่ละด้านมีตัวชี้วัดการมีส่วนร่วม 4 ประเด็น คือ 1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผนและนโยบาย 2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล นอกจากนี้ การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในแต่ละด้านของตัวชี้วัด ธรรมาภิบาลที่กล่าวข้างต้นของสำนักงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ในภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง คือ ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.70 - 1.96 แต่ 1.79 และด้านสุขภาพอาหารค่าเฉลี่ย 1.70 ตามลำดับ

ด้านความคุ้มค่า พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะการปฏิบัติงาน มีความรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่งบประมาณ มีการตรวจสอบการใช้งบประมาณประจำทุกเดือน มีการใช้งบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน อีกทั้งการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เป็นผลให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกภพ กองศรีมา (2554: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาความเป็นธรรมาภิบาลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล ศึกษากรณี: องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลตำบลในเขตอำเภอตาลสุม

จังหวัดอุบลราชธานี การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความเป็นธรรมาภิบาลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบล ในเขตอำเภอตาลสุม จังหวัดอุบลราชธานี และเพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้ประเมินความเป็นธรรมาภิบาลกับระดับความเป็นธรรมาภิบาล ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบล ในเขตอำเภอตาลสุม จังหวัดอุบลราชธานี สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำนวน 634 คน แบ่งเป็นคณะผู้บริหาร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล/ สภาเทศบาล และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบลในเขตอำเภอตาลสุม จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 254 คน และประชาชนที่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ที่ทำการศึกษ จำนวน 380 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยวิธี t-test และ F-test ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ความเป็นธรรมาภิบาลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบล ในมุมมองของคณะผู้บริหาร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล/สภาเทศบาล และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$) และเมื่อพิจารณาเป็น รายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความเป็นธรรมาภิบาลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบลในมุมมองของประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ที่ทำการศึกษอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้นด้านหลักความคุ้มค่าที่มีระดับความเป็นธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก เมื่อดูผลการประเมินสรุปได้ว่าความเป็นธรรมาภิบาลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในมุมมองของผู้ประเมินที่เป็นคณะผู้บริหาร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล/สภาเทศบาล และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน ได้ผลการเปรียบเทียบใกล้เคียงกันกับความเป็นธรรมาภิบาลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในมุมมองของผู้ประเมินที่เป็นประชาชน ความเป็นธรรมาภิบาลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในมุมมองของ ผู้ประเมินที่เป็นคณะผู้บริหาร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล/สภาเทศบาล และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่า จากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านหลักการมีส่วนร่วม($\bar{X} = 4.84$) ด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.75$)

ด้านหลักคุณธรรม ($\bar{X} = 4.72$) ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.70$) ด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.59$) ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.51$) เมื่อทำการทดสอบสมมติฐานได้ผลดังนี้ สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ประเมินที่เป็นคณะผู้บริหาร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อายุงาน สังกัดหน่วยงาน และสังกัดส่วนที่แตกต่างประเมินความเป็นธรรมภิบาลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ พิจารณาเป็นรายด้าน พบความแตกต่างเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา ในด้านหลักความคุ้มค่า จำแนกตามสังกัดส่วน พบความแตกต่างในด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักความรับผิดชอบ ความเป็นธรรมภิบาลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในมุมมองของ ผู้ประเมินที่เป็นประชาชน เป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.77$) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.68$) ด้านหลักคุณธรรม ($\bar{X} = 4.67$) ด้านหลักนิติธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ด้านหลักความโปร่งใส คือ ($\bar{X} = 4.63$) ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.27$) เมื่อทำการทดสอบสมมติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ที่ทำการศึกษ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนาที่อยู่อาศัย และอาชีพที่แตกต่างประเมินผลความเป็นธรรมภิบาลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบความแตกต่างเมื่อจำแนกตามอายุ ในด้านหลักคุณธรรม หลักด้านการมีส่วนร่วม และหลักความรับผิดชอบ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า มีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อๆ มีค่าเฉลี่ยที่น้อย ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยครั้งนี้

1.1 องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีควรมีการยึดหลักและปฏิบัติตาม แนวทางของระเบียบกฎหมายอย่างถูกต้องและรัดกุมเพื่อประโยชน์ต่อประชาชน ส่วนราชการมิให้เกิดข้อผิดพลาดในการบริหารงาน

1.2 องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีควรยึดมั่นหลักการและความภาคภูมิใจต่อการให้บริการประชาชนการบริหารงานและกิจกรรมต่าง ๆ มีการเปิดเผยต่อสาธารณะชนและให้ประชาชนได้เสนอความคิดเห็นในการแก้ปัญหา

1.3 องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีควรใช้เวลาในการปฏิบัติงานที่เหมาะสมไม่เลือกปฏิบัติ และควรคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมเสมอ โดยมีการปฏิบัติงานโดยเน้นตอบสนองความต้องการของประชาชนเป็นหลัก เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาถึงประเด็นความคิดเห็นของประชาชนและผู้นำที่มีการประสานงาน หรือใกล้ชิดต่อดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลหรือการสร้างธรรมาภิบาลในสำนักงานเขต และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่นๆเช่นเทศบาลองค์การบริหารส่วนจังหวัดต่อไป

2.2 ควรขยายขอบเขตเครื่องมือในการศึกษาวิจัยให้กว้างยิ่งขึ้นนอกเหนือจากการใช้แบบสอบถาม เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้กำกับดูแลและหน่วยงานราชการอื่นที่ได้บูรณาการกับท้องถิ่น เป็นต้น

2.3 ศึกษางานวิจัยทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ พร้อมทั้งประเด็นอื่นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในความคิดเห็นประชาชน ให้เกิดผลสูงสุดต่อหน่วยงานต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เบญจวรรณ วันดีศรี. (2546). การศึกษาความเป็นธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลใน จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- รหัส แสงผ่อง. (2547). กระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลของกรมการบริการ และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. จันทบุรี : สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี.
- สิริวิภา ศรีปลั่ง. (2548). การศึกษาตัวชี้วัดธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของสำนักการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- สุภัทรมาศ จริยเวชช์วัฒนา. (2546). ศึกษาเรื่องการบริหารการจัดการเทศบาลตามหลัก
ธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านฉาง. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร
บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุรัชย์ นาทองไชย. (2548). สภาพการบริหารงานของคณะเทศมนตรี ตามหลัก
ธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลธัญญา อำเภอมลาลาย จังหวัดกาฬสินธุ์.
การศึกษาค้นคว้าอิสระ รป.ม.มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เอกภพ กองศรีมา. (2550). การศึกษาความเป็นธรรมาภิบาลในการบริหารงานของ
องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบล ศึกษากรณี : องค์การบริหาร
ส่วนตำบลในเขตอำเภอตาลสุม จังหวัดอุบลราชธานี. สาขารัฐประศาสนศาสตร
คณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.